

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

Knjiga 1

Nakladnik:

Hrvatski institut za povijest - Podružnica za povijest
Slavonije, Srijema i Baranje

Za nakladnika:

Stanko Andrić

Urednički savjet:

Stanko Andrić, Mato Artuković, Robert Skenderović,
Zlata Živaković-Kerže

Recenzenti:

Miroslav Akmadža, Mato Artuković, Zoran Grijak, Mario
Jareb, Suzana Leček, Damir Matanović, Nenad Močanin,
Vlasta Švoger, Zlata Živaković-Kerže

Prijevod sažetaka:

Mica Orban Kljajić

Lektura:

Marica Liović

Grafička priprema:

Franjo Matković

Tisak:

Posavska Hrvatska d.o.o., Slavonski Brod

Naklada:

300

ISBN 978-953-6659-77-7 (cjelina)

ISBN 978-953-6659-73-9 (knj. 1)

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 830555.

*Izdavanje ove knjige financijski je pomoglo
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.*

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

Knjiga 1

Uredila:
Marija Karbić



Slavonski Brod, veljača 2013.

Sadržaj

Uvodna riječ (M. Karbić)	7
Dino Mujadžević: Nahija Brod u prvom osmanskome defteru iz 1540.....	9
Dinko Župan: Brodska Posavina prve polovice 18. stoljeća iz vizure historiografske fikcije Mijata Stojanovića	19
Ivana Artuković: Luka Ilić Oriovčanin i njegove <i>Starožitnosti broskog graničarskog narodnog puka broj 7</i>	35
Stanko Andrić i Branko Ostajmer: Francuska pisma Ignjata i Andrije Torkvata Brlića (siječanj – ožujak 1867.)	65
Mato Artuković: <i>Moji doživljaji</i> Nikole Pavlasa	103
Krešimir Škuljević: Utjecaj crkvenih i državnih institucija na život u ruralnim sredinama sjeveroistočne Hrvatske na primjeru Slobodnice (1919.-1929.)	131
Davor Kovačić: Uspostava i djelovanje redarstvenog aparata i Ustaške nadzorne službe u Slavonskom Brodu 1941.-1943.....	163
Mladen Barać: <i>Brodski list</i> i svijet 1947. – 1949.	181

UVODNA RIJEČ

Pred nama se nalazi prvi svezak povremenika *Prilozi za povijest Broda i okolice*, koji ovim zbornikom radova pokreće Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje iz Slavenskoga Broda. Njegovo pojavljivanje rezultat je potrebe, koja se sve više osjeća, da se stvori prostor za objavljivanje radova u kojima se na znanstveno relevantan način progovara o povijesti Slavenskog Broda i njegove okolice. Namjera je izdavača, a što se vidi već i iz sadržaja ovoga sveska, koji je pred nama, obuhvatiti široki spektar tema iz političke, društvene, gospodarske i kulturne povijesti slavonskobrodskog kraja. Velika pažnja bit će pritom posvećena i objavljivanju izvorne građe, koja predstavlja vrelo iz kojega mogu crpiti budući istraživači prošlosti ovoga područja, ali koja je često zanimljiva i običnom čitatelju, koji kroz nju može osjetiti i duh prošlih vremena.

Iako prilozi objavljeni u ovom prvom svesku obuhvaćaju široki vremenski raspon – od vremena kada su ovi krajevi došli pod vlast Osmanlija do perioda neposredno iza Drugog svjetskog rata, u budućnosti namjeravamo zakoračiti i u ranija razdoblja, ali i posvetiti se i događajima iz najnovije povijesti.

Radovi objavljeni u prvom svesku *Priloga za povijest Broda i okolice* većinom su rezultat rada djelatnika Podružnice, ali neki su i djela drugih znanstvenika, a svima im je zajedničko da predstavljaju rezultat ozbiljnog znanstvenog istraživanja, te popunjavaju prazninu koja postoji u poznavanju prošlosti ovoga dijela Hrvatske. Znajući važnost koju lokalna povijest svojim dubljim uvidom u složenost društvene zbilje, iako često zanemarena, ima za bolje razumijevanje nacionalne povijesti, nadamo se da će ovo izdanje dati svoj prilog i razvoju hrvatske historiografije u cjelini. Željeli bismo da njegov doprinos povjesnici ne leži samo u spoznajama koje donosi, već da ono bude i poticaj za nastajanje sličnih publikacija u drugim dijelovima zemlje te da tako nastane niz malih kamenčića koji bi uzeti zajedno pomogli stvaranju jedinstvenog mozaika hrvatske prošlosti.

Na kraju, želim još jednom naglasiti, iako je to već rečeno, a jasno je i iz sadržaja sveska pred nama, da je ovo izdanje posvećeno Brodu, Brođanima i njihovoj povijesti. Vjerujemo da će, upravo stoga, u njemu zanimljivo štivo pronaći na prvom mjestu zaljubljenici u Brod i njegovu prošlost.